

VERTROUWELIJK

Aan de leden van het algemeen bestuur van
waterschap Brabantse Delta
Postbus 5520
4801 DZ BREDA

Datum

2 juni 2016

Behandeld door

P. Wielaard BSc
088 288 4462

Ons kenmerk

2016.053747/AK

Onderwerp

Verslag van bevindingen jaarrekening 2015 waterschap Brabantse Delta

Geacht bestuur,

Hierbij ontvangt u ons verslag van bevindingen over het boekjaar 2015, waarin onze belangrijkste controlebevindingen zijn samengevat. Voorts treft u een analyse aan van de ontwikkelingen in uw vermogen en resultaat.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van uw waterschap. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2015 gecontroleerd. Bij deze jaarrekening verstrekken wij een goedkeurende controleverklaring omtrent getrouwheid en rechtmatigheid.

In dit accountantsverslag brengen wij de belangrijkste aspecten van de jaarrekening en onze controlewerkzaamheden onder uw aandacht. De in dit verslag opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel over de jaarrekening 2015.

Dit verslag zullen wij bespreken tijdens de vergadering met de Voorbereidingscommissie financiële jaarstukken op 2 juni 2016. Bij die gelegenheid beantwoorden wij ook graag uw eventuele vragen.

2

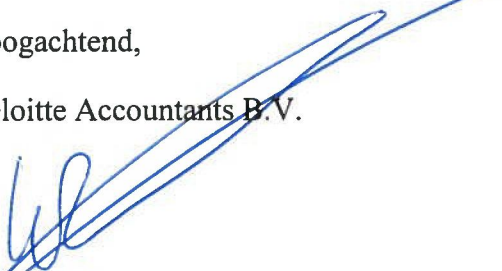
2 juni 2016

2016.053747/AK

Wij maken u erop attent dat voor dit verslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het verslag is uitsluitend bestemd voor het algemeen bestuur en voor het dagelijks bestuur.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

W. Kalkman RA

Cc.: Dagelijks bestuur

Accountantsverslag bij
jaarrekening 2015
waterschap Brabantse Delta

Rotterdam, 2 juni 2016

Inhoud

1. Managementsamenvatting	3
2. Inleiding	4
2.1. De opdracht van uw algemeen bestuur	4
2.2. Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd	5
3. Uw vermogen en resultaat	7
3.1. Toename reservepositie: 5,8 miljoen	7
3.2. Voordelig resultaat voor bestemming	8
4. Controlebevindingen jaarrekening 2015	10
4.1. verklaring voor getrouwheid én rechtmatigheid	10
4.2. Jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening	10
4.3. Grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar	11
4.4. SWITCH-transactie	11
4.5. Vordering Chemiepack	11
4.6. Vaarwegenbeheer	12
5. Administratieve organisatie en interne beheersing	13
5.1. Aanbevelingen overgenomen door het waterschap	13
5.2. Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving	13
6. Frauderisico	14
7. Controle rechtmatigheid	16
7.1. Een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2015	16
7.2. Begrotingsonrechtmatigheid geconstateerd	16
8. Tot slot	18

1. Managementsamenvatting

De jaarrekening 2015 van waterschap Brabantse Delta is opgesteld onder de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur. Wij hebben deze jaarrekening gecontroleerd in overeenstemming met de door u getekende opdrachtbevestiging en het auditplan, met daarin opgenomen de reikwijdte van onze controle, gedateerd op 21 juli 2015 (kenmerk: 2015.28910-3100029930/WH). Bij het uitvoeren van onze werkzaamheden hebben wij de door uw algemeen bestuur op 21 januari 2015 vastgestelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie gehanteerd.

Soepel verlopen jaarrekeningproces

De controle van het boekjaar 2015 is de tweede controle die wij bij uw waterschap hebben uitgevoerd. Op basis van de wederzijdse afspraken vooraf en de constructieve samenwerking gedurende de uitvoering van de controlewerkzaamheden kijken wij terug op een soepel verlopen controleproces. Tijdens het uitvoeren van onze werkzaamheden hebben wij de volledige medewerking vanuit de ambtelijke organisatie gehad. De aangeboden jaarrekening was dan ook van een hoge kwaliteit, waardoor hierin slechts geringe aanpassingen hoefden te worden aangebracht.

Bevindingen

In het thans voorliggende accountantsverslag hebben wij de bevindingen naar aanleiding van de uitgevoerde jaarrekeningcontrole vastgelegd. Onderstaand hebben wij de meest relevante bevindingen en aandachtspunten vastgelegd:

- De omvang van het eigen vermogen neemt met € 5,8 miljoen toe, als gevolg van het positieve resultaat voor bestemming.
- De omvang van het weerstandsvermogen voldoet op basis van de interne analyse aan de minimumvereisten die hierover in uw financieel beleid zijn vastgelegd.

2. Inleiding

2.1. De opdracht van uw algemeen bestuur

Het algemeen bestuur van uw waterschap heeft ons de opdracht verstrekt tot de controle van de jaarrekening. De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening van het waterschap Brabantse Delta.

In dit verslag geven wij een toelichting op de bevindingen naar aanleiding van de controle.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als waterschap mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw waterschap, en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is om op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor de verdere controlewerkzaamheden kan dienen. Het gaat hierbij primair om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt de focus primair op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Interim-controle

Onze risicoanalyse en de daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat de opgeleverde informatie betrouwbaar is, zowel tussentijds als bij de jaarrekening. Omdat deze interne beheersing het gehele jaar goed dient te functioneren, hoeven wij met de aanvang van onze controle niet te wachten totdat de jaarrekening gereed is. Onze controle vindt daarom voor een belangrijk deel al in de tweede helft van het boekjaar plaats.

Wij onderzoeken tijdens de interim-controle de procesrisico's, om te bepalen of hierin voldoende beheersmaatregelen (de AO/IB) zijn getroffen. Het product van deze fase van de controle is een managementletter, met daarin opgenomen verbeterpunten ter verdere optimalisatie van de interne beheersing. Deze managementletter brengen wij uit aan het dagelijks bestuur van uw waterschap.

Jaarrekeningcontrole

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften, of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten, lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van rechtmatigheid, zoals opgenomen in het controleprotocol 2015. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de materialiteitsgrenzen zoals vastgelegd in het controleprotocol 2015.

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en een accountantsverslag. In het accountantsverslag rapporteren wij fouten en onzekerheden die de vastgestelde rapportagetolerantie overschrijden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Goedkeurings- en rapporteringstoleranties

In het door u vastgestelde controleprotocol van 21 januari 2015 heeft u aangegeven dat de goedkeuringstolerantie wordt bepaald op 1% van de werkelijke brutolasten conform de jaarrekening 2015. De goedkeuringstolerantie voor onzekerheden betreft 3% van de werkelijke lasten conform de jaarrekening 2015. Wij hebben dit weergegeven in onderstaande tabel.

Wij merken op dat de rapporteringstolerantie op basis van het op 21 januari 2015 door het algemeen bestuur vastgestelde controleprotocol wordt bepaald op 5% van de goedkeuringstolerantie. De goedkeuringstoleranties hebben wij naar beneden afgerond.

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van het totaal van de lasten	€ 1.250.000
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten	€ 3.750.000
Rapporteringstolerantie		
Fouten en onzekerheden	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 62.500

2.2. Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Een overzicht van de aanvullende dienstverlening, die wij naast onze controle gerelateerde werkzaamheden hebben uitgevoerd, hebben wij hieronder opgenomen.

Aanvullende dienstverlening
Inhouse workshop risicomanagement
Advisering omtrent keten- en inlenersaansprakelijkheid

Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij het waterschap Brabantse Delta in 2015 voldoende is gewaarborgd.

3. Uw vermogen en resultaat

In de volgende paragrafen geven wij een analyse van het resultaat en het vermogen van uw waterschap.

3.1. Toename reservepositie: € 5,8 miljoen

Het BBVW kent een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Het waterschap mag geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen muteren. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

De toename van het eigen vermogen bedraagt € 5,8 miljoen. Conform de besluiten van het algemeen bestuur is in het boekjaar € 1,5 miljoen onttrokken aan de reserves. Hierdoor bedraagt het nog te bestemmen resultaat bij het vaststellen van de jaarrekening € 7,3 miljoen. Deze post is in de jaarrekening 2015 weergegeven als nog te bestemmen resultaat.

In het hiernavolgende overzicht hebben wij dit schematisch weergegeven (x € 1.000):

Ontwikkeling eigen vermogen	2015	2014	2013
Stand van de reserves per 1 januari	24.251	23.789	22.072
Tussentijdse resultaatbestemming tijdens boekjaar	-/- 1.506	-/- 1.649	-/- 1.252
Gerealiseerde resultaat na bestemming	+/+ 7.345	+/+ 2.111	+/+ 2.969
Totaal (= vermogensmutatie)	+ 5.839	+ 462	+ 1.717
Stand per 31 december	30.090	24.251	23.789

De omvang van uw reserves bedraagt ultimo 2015 circa 7,2% van het balanstotaal (2014: 6,2%).

Bij het beoordelen van de vermogenspositie van uw waterschap is het niet alleen belangrijk wat de totale omvang van het vermogen is, maar ook in hoeverre het vermogen nog vrij beschikbaar is. Ultimo 2015 is van de totale omvang van het eigen vermogen van in totaal € 30.090.000 een bedrag van € 3.508.000 reeds bestemd. Het betreft hier de egalisatiereserves CBL-transactie.

De vrijval vanuit deze reserves is in de meerjarenbegroting ingezet ter dekking van de kosten betreffende het watersysteembeheer en het zuiveringsbeheer.

Voor een nadere specificatie van de samenstelling van het eigen vermogen per 31 december 2015 verwijzen wij u graag naar de toelichting op het eigen vermogen die is opgenomen op pagina 92 en verder in de geconsolideerde jaarrekening 2015. Een uitgebreide interne analyse van uw weerstandvermogen en risicobeheersing is opgenomen paragraaf 1.4 “Weerstandvermogen” in het jaarverslag 2015. De ratio van uw weerstandvermogen bedraagt ultimo 2015 6,0 en is dus gelijk gebleven ten opzichte van 2014. Het landelijk gemiddelde voor de waterschappen over 2014 bedraagt 2,1.

3.2. Voordelig resultaat voor bestemming

Hierna geven wij een overzicht van de ontwikkeling van het resultaat (resultaat jaarrekening en gerealiseerd saldo van baten en lasten) op basis van de jaarrekening 2015 (x € 1.000):

(+ = voordelig)	Rekening 2015
Resultaat voor bestemming	5.839
Mutaties in reserves (onttrekkingen)	1.506
Resultaat na bestemming	7.345

In de begroting en de jaarrekening 2015 van uw waterschap wordt gerapporteerd over het resultaat voor én na bestemming. Het resultaat voor bestemming betreft het gerealiseerde jaarrekeningresultaat op basis van de gerealiseerde baten en lasten in het begrotingsjaar. In het resultaat voor bestemming wordt géén rekening gehouden met de door het algemeen bestuur goedgekeurde onttrekkingen aan de bestemmingsreserves in het begrotingsjaar. Het resultaat voor bestemming is daarmee ook gelijk aan de mutatie in het eigen vermogen in het begrotingsjaar.

Op basis van de door het algemeen bestuur vastgestelde begroting en het beleid ten aanzien van de reserves en voorzieningen is in de jaarrekening 2015 een bedrag van € 1.506.000 onttrokken aan het eigen vermogen. Daardoor wordt het nog te bestemmen jaarrekeningresultaat bij het vaststellen van de jaarrekening € 7,3 miljoen voordelig.

Bovenstaande tabel laat de ontwikkeling van het resultaat voor en na bestemming in het begrotingsjaar 2015 zien. Hieruit blijkt dat het resultaat na bestemming met € 7,3 miljoen voordelig afwijkt ten opzichte van de oorspronkelijke begroting.

Uw waterschap rapporteert vier keer per jaar over de voortgang van de oorspronkelijke begroting, en dat gebeurde voor het laatst door middel van de managementletter 2015-4. In deze managementletter wordt het algemeen bestuur in kennis gesteld van de ontwikkelingen en wordt een verklaring gegeven voor de afwijkingen.

Ten opzichte van de managementletter 2015-4 wijkt het resultaat € 5,3 miljoen voordelig af. Deze afwijking wordt met name veroorzaakt door de vrijval van de risico-opslag op de ruimte voor de rivierprojecten. Dit leidt tot een extra opbrengst van € 3,1 miljoen. Daarnaast zijn de belastingopbrengsten € 0,5 miljoen hoger dan gerapporteerd in de ML-2015-4 en zijn de personeelslasten € 0,8 miljoen lager dan verwacht. Voor een uitgebreide analyse op het gerealiseerde resultaat ten opzichte van de managementletter 2015-4 verwijzen wij u naar paragraaf 5.2 van de jaarrekening.

4. Controlebevindingen jaarrekening 2015

In dit hoofdstuk rapporteren wij u de belangrijkste bevindingen ten aanzien van de jaarrekening 2015.

4.1. Verklaring voor getrouwheid én rechtmatigheid

Wij zijn voornemens om bij de geconsolideerde jaarrekening 2015 van uw waterschap een goedkeurende controleverklaring voor de getrouwheid én de rechtmatigheid te verstrekken.

4.2. Jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening

De geconsolideerde jaarstukken van uw waterschap bestaat uit:

- Het jaarverslag 2015 (de programmaverantwoording en de paragrafen).
- De geconsolideerde jaarrekening 2015 (balans en exploitatierekening).
- De enkelvoudige jaarrekening 2015 (balans en exploitatierekening).

In het onderdeel 'programmaverantwoording' van het jaarverslag is informatie opgenomen over: wat hebben wij gedaan, wat hebben wij bereikt, en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Beide onderdelen vallen niet (expliciet) onder de controle van de jaarrekening. Het primaire object van de accountantscontrole (op grond van artikel 109 van de Waterschapswet) is de jaarrekening (de balans met toelichting en het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting).

De inhoud van het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) is door ons 'marginaal getoetst'. Deze toetsing blijft beperkt tot het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening. De accountantscontrole omvat daarom geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en volledigheid van de informatieverstrekking die is opgenomen in de programmaverantwoording en de verplichte paragrafen.

Bij onze controle hebben wij geen tegenstrijdigheden tussen het jaarverslag en de jaarrekening geconstateerd. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

4.3. Grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw waterschap zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2015. In 2015 zijn er geen wijzigingen geweest in de toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw waterschap.

Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw waterschap en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het dagelijks bestuur en de directie dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn.

Wij hebben het door het dagelijks bestuur en de directie toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Waar nodig hebben wij specialisten betrokken bij het beoordelen van de toepassing van de juiste methodiek, aannames, berekeningen en de consistente toepassing van de betrokken modellen en/of de van toepassing zijnde financiële verslaggevingsvoorschriften. Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat de gehanteerde grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling aannemelijk zijn en consistent worden toegepast.

4.4. SWITCH-transactie

In maart 2015 heeft uw algemeen bestuur ingestemd met het voorstel van het dagelijks bestuur om de SWITCH-transactie voortijdig te beëindigen. Deze transactie is volledig afgewikkeld en het resterende saldo ad € 0,5 miljoen is als incidenteel voordeel vrijgevallen ten gunste van de exploitatie. Wij hebben vastgesteld dat de beëindiging op de juiste wijze is verwerkt in de jaarrekening 2015. Dit bedrag heeft bijgedragen aan het positieve resultaat 2015 en zal worden bestemd bij de vaststelling van de jaarrekening voor het duurzaam financieel beheer.

4.5. Vordering Chemiepack

In ons accountantsverslag 2014 hebben wij u gerapporteerd over de vordering op Chemiepack. De schade die door het waterschap geleden is, is volledig geclaimd. Echter, op basis van de inzichten die op het moment van het opstellen van de jaarrekening 2014 aanwezig waren, is deze vordering voor een groot deel afgewaardeerd.

12

2 juni 2016

2016.053747/AK

In 2015 zijn er geen ontwikkelingen geweest die hebben geleid tot een aanpassing van de gemaakte risico-inschatting met betrekking tot de inbaarheid van deze vordering. Zodoende is de waardering van de vordering ook niet gewijzigd ten opzichte van voorgaand boekjaar.

4.6. Vaarwegenbeheer

Wij vinden het van groot belang om onze controle af te stemmen op de specifieke situatie van waterschap Brabantse Delta en de wensen van onze opdrachtgever. In het kader van uw verantwoordingsplicht richting de provincie Noord-Brabant hebben wij specifiek aandacht gegeven aan het programma Vaarwegenbeheer.

Wij hebben het programma Vaarwegenbeheer betrokken in onze jaarrekening-controle 2015. Daarbij hebben wij geen bevindingen ten aanzien van de getrouwheid of rechtmatigheid geconstateerd die de rapporteringstolerantie van de jaarrekening overstijgen.

5. Administratieve organisatie en interne beheersing

In het kader van de opdracht tot controle van de jaarrekening 2015 hebben wij in het najaar van 2015 onze interim-controle uitgevoerd. Tijdens deze interim-controle hebben wij, op basis van onze risicoanalyse, werkzaamheden gepland en uitgevoerd ter voorbereiding op de jaarrekeningcontrole. Onze bevindingen naar aanleiding van de interim-controle rapporteren wij in de vorm van onze managementletter aan het dagelijks bestuur van het waterschap.

5.1. Aanbevelingen overgenomen door het waterschap

In de managementletter hebben wij het dagelijks bestuur aanbevelingen gedaan voor de verbetering van de verbijzonderde interne controlefunctie, en hebben wij u enkele aandachtsgebieden meegegeven met betrekking tot de administratieve bedrijfsprocessen. Onze adviezen vallen daarbij uiteen in adviezen voor de middellange termijn en adviezen die directe aandacht behoeven, aangezien deze impact hebben op de jaarrekeningcontrole 2015.

Naar aanleiding van de bespreking van onze adviezen en aanbevelingen hebben wij vastgesteld dat uw waterschap deze aanbevelingen overneemt en hierop actie heeft uitgezet. Tijdens de jaarrekeningcontrole 2015 hebben wij vastgesteld dat de adviezen die relevant waren voor het oordeel bij de jaarrekening adequaat door uw waterschap zijn opgevolgd.

5.2. Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden zijn geen bijzonderheden gebleken waarop wij u via deze rapportage willen attenderen.

6. Frauderisico

In Nederland is de accountant wettelijk verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het management van de organisatie. De accountant is verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Wij hebben een fraudediscussie gevoerd met het controleteam en met het management van de waterschap Brabantse Delta, waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarrekening. Van het management hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd waarbij het management of werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van interne beheersing of anderen, in het geval dat de fraude van materieel belang kan zijn voor de jaarrekening, zijn betrokken.

Tevens hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop gericht waren om het risico van het 'omzeilen' van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Wij hebben specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en schattingen en hebben significante en ongebruikelijke transacties met behulp van gegevensanalyses onderzocht.

Hoewel wij een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, willen wij daarbij opmerken dat onze controle niet specifiek is gericht op het ontdekken hiervan. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2015 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Frauderisicoanalyse als onderdeel van de beheersingsomgeving

Als onderdeel van onze controle en de gevoerde fraudediscussie hebben wij het dagelijks bestuur verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude, in de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat het directieteam daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het management, het personeel en het algemeen bestuur.

15

2 juni 2016

2016.053747/AK

Tijdens deze gesprekken hebben het dagelijks bestuur, de directie en het management aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's en voorbeelden gegeven van de manier waarop zij deze beheersen. Wij vinden het positief dat met ingang van het boekjaar 2015 het maken en periodiek actualiseren van gerichte frauderisicoanalyses een zichtbaar onderdeel is geworden van de beheersingsomgeving, en dat daarbij nadrukkelijk aandacht wordt besteed aan de soft controls rondom fraude.

Wij hebben hierbij tevens vastgesteld dat de eerste frauderisicoanalyse op basis van een 0-meting op 29 maart 2016 is vastgesteld in het dagelijks bestuur. Op deze wijze wordt het belang dat uw organisatie hecht aan het signaleren en mitigeren van frauderisico's nogmaals benadrukt.

7. Controle rechtmatigheid

7.1. Een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening 2015

Sinds de invoering van de rechtmatigheid bij de waterschappen geeft de accountant in de controleverklaring bij de jaarrekening niet alleen een oordeel over de getrouwheid, maar ook over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties. Concreet betekent dit dat wij ook toetsen aan de relevante externe en interne wet- en regelgeving op het gebied van de door uw waterschap gevoerde financiële beheershandelingen.

Voor onze rechtmatigheidscontrole maken wij gebruik van de door uw waterschap uitgevoerde verbijzonderde interne controlewerkzaamheden, waarbij er expliciet wordt getoetst aan de naleving van deze interne en externe wet- en regelgeving. Naar aanleiding van de rechtmatigheidscontrole bij uw waterschap hebben wij geen afwijkingen geconstateerd. Het oordeel in de controleverklaring bij de jaarrekening 2015 ten aanzien van de rechtmatigheid is dan ook goedkeurend.

7.2. Begrotingsrechtmatigheid

De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn gebaseerd op de Waterschapswet en het Waterschapsbesluit en moeten door het algemeen bestuur zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de Verordening op het financieel beheer ex artikel 108 van de Waterschapswet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan het algemeen bestuur, zodat het tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen.

Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2015 van de Commissie BBV, en is toegelicht in de notitie 'Rechtmatigheid conform de nieuwe Waterschapswet' van de Unie van Waterschappen. De belangrijkste inhoudelijke aanpassing betreft de vaststelling dat het overschrijden van de begroting altijd onrechtmatig is, maar niet in alle gevallen hoeft te worden meegewogen in het accountantsoordeel.

Essentieel is dat het algemeen bestuur nadere regels kan stellen wanneer kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten (1), kostenoverschrijdingen passend binnen het beleid (2) en kostenoverschrijdingen bij opneinderegelingen (3) moeten meewegen bij het oordeel van de accountant. In die gevallen dat het algemeen bestuur geen nader beleid stelt, geldt het uitgangspunt dat deze kostenoverschrijdingen door de accountant niet worden betrokken bij de beslissing of er al dan niet een goedkeurende controleverklaring kan worden afgegeven.

Deze kostenoverschrijdingen moeten dan wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. In de toelichting op de programmarekening (hoofdstuk 2) is een analyse van de begrotingsafwijkingen uiteengezet.

In ons accountantsverslag 2014 hebben wij u verzocht in de jaarrekening 2015 een analyse op te nemen van de begrotingsrechtmatigheid, waarin u overschrijdingen op de lasten en onderschrijdingen op de baten toelicht aan de hand van de kadernota 2015. Wij hebben bij de gecontroleerde jaarrekening 2015 vastgesteld dat deze analyse is opgenomen.

Op basis van de analyse rechtmatigheid hebben wij vastgesteld dat er op twee programma's een overschrijding aan de orde is. Het betreft hier de volgende programma's:

Programma	Gerealiseerde overschrijding (x € 1.000)
5000 – Vaarwegen en havens	61
7000 – Heffing en invordering	171

Het dagelijks bestuur heeft in de managementletter 2015-4 het algemeen bestuur geïnformeerd over de ontstane overschrijdingen op beide programma's. Deze overschrijdingen tellen dan ook niet mee voor het oordeel bij de jaarrekening, maar zijn wel onrechtmatig. De onrechtmatigheid van deze lasten wordt gesanctioneerd door het algemeen bestuur bij het vaststellen van de jaarrekening.

8. Tot slot

Dit verslag is alleen bestemd voor de leden van het algemeen en het dagelijks bestuur van het waterschap Brabantse Delta en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk aan derden worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf.

De in dit verslag aan de orde gestelde onderwerpen waarvan wij van mening zijn dat zij uw aandacht behoeven, zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit verslag is verstrekt in de context van ons oordeel over de jaarrekening als geheel, dat zal worden verstrekt in onze controleverklaring.

Er zijn geen meningsverschillen met het dagelijks bestuur geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door het dagelijks bestuur en de medewerkers van het waterschap Brabantse Delta de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Wij hopen met dit verslag een zinvolle bijdrage te leveren aan de bestuurlijke behandeling van de jaarrekening en aan een verdere optimalisering van de verslaggeving van uw waterschap.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en stellen het erg op prijs om dit verslag met uw Voorbereidingscommissie financiële jaarstukken te bespreken op 2 juni 2016, en dan ook uw eventuele vragen te beantwoorden.